

UDENRIGSMINISTERIET

Notat til Folketingets Europaudvalg om intervention i sag for EU-Domstolen C-791/19, Kommissionen mod Polen

Enhed:

JTEU

Sagsbehandler:

Maria Søndahl Wolff

Dato:

28. januar 2020

Sagsnummer:

2019 - 45720

Indledning og baggrund

Europa-Kommissionen har den 25. oktober 2019 anlagt sag ved EU-Domstolen mod Polen med påstand om, at Polen har tilsidesat sine traktatretlige forpligtelser, dels i relation til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU om adgang til domstolsprøvelse ved uafhængige domstole, dels i relation til artikel 267, stk. 2 og 3, TEUF om de nationale retters beføjelse til at forelægge præjudicielle spørgsmål for Domstolen¹.

Nærmere bestemt gør Kommissionen bl.a. gældende, at Polen har tilsidesat artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, idet polsk lov tillader, at indholdet i retslige afgørelser fra polske dommere kan kvalificeres som ”disciplinærforseelser”. Det følger således af polsk ret², at en dommer på et disciplinært plan kan holdes ansvarlig for professionelle mangler, herunder klare og åbenlyse overtrædelser af lovbestemmelser og krænkelse af embedsværdigheden. Ordningen indebærer i praksis i Polen en risiko for udnyttelse af det disciplinære regime til at udøve politisk kontrol over dommers judicielle aktivitet og derved en risiko for påvirkning af en dommers uafhængighed og upartiskhed.

Endvidere gør Kommissionen gældende, at Polen begår traktatbrud³, idet polsk lov tillader, at de polske retters beføjelse til at forelægge EU-Domstolen præjudicielle fortolkningsspørgsmål i henhold til artikel 267 TEUF begrænses som følge af den mulighed, der består i, at der kan indledes en disciplinærsag mod en dommer grundet indholdet af retslige afgørelser og hermed eksempelvis en afgørelse om at forelægge præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen. Der er oplysninger om, at der er indledt efterforskning, dvs. skridt forud for den formelle åbning af en disciplinærsag, mod polske dommere, der har forelagt præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen, og hvorved dommere er bedt om at afgive en erklæring om potentielle retslige overskridelser ved at forelægge præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen⁴.

Traktatkrænkelssagen skal ses som et led i en række af domstolssager, der er anlagt af Kommissionen mod Polen samt forelagt præjudicielt af polske domstole. Polen blev således dømt for traktatbrud ved Domstolens dom af 24. juni 2019⁵ vedrørende tvangspensionering af højesteretsdommere og ved dom af 5. november 2019⁶ om bl.a. nedsættelse af dommers pensionsalder og overladelse af kompetence til den polske justitsminister til at tillade, at de pågældende dommere kunne fortsætte i deres embede ud over den nye pensionsalder. Dertil kommer EU-Domstolens dom af 19. november

¹ Offentliggjort i EU-Tidende (2019/C 413/44).

² Artikel 107, stk. 1, i lov af om de almindelige domstoles organisation, samt artikel 97, stk. 1 og 3, i lov om højesteret.

³ Jf. artikel 267, stk. 2 og 3, TEUF.

⁴ Se eks.: <https://www.iustitia.pl/en/disciplinary-proceedings/2825-polish-disciplinary-prosecutor-michal-lasota-launched-a-case-against-judge-ewa-maciejewska-who-sent-pre-judicial-queries-to-cjeu>

⁵ C-619/18, Kommissionen mod Polen.

⁶ C-192/18, Kommissionen mod Polen.

2019⁷ om kravene til en uafhængig og upartisk domstol og den efterfølgende afgørelse af sagen fra den polske højesteret af 5. december 2019, som konkluderer, at disciplinærkammeret for højesteret ikke er uafhængigt. Derudover verserer bl.a. den præjudicielle sag C-522/18, *Spolecnych*, forelagt af Polens højesteret ligeledes om reformerne af det polske domstolssystem, og hvor der blev afgivet dansk indlæg i november 2018⁸.

Endelig foreligger der oplysninger om, at Kommissionen i denne traktatkrænkelsessag den 15. januar 2020 indgav anmodning til EU-Domstolen om, at træffe afgørelse om foreløbige forholdsregler.⁹

Regeringens interesse i sagen

Regeringen intervenserer i sagen til støtte for Kommissionen. Et dansk indlæg i sagen skal samtidig ses i lyset af, at sagen kan bidrage til at opretholde presset på Polen både i det juridiske spor ved retssagerne for EU-Domstolen og i den bredere politiske kontekst. Det bemærkes i den forbindelse, at uafhængige og velfungerende polske domstole, der som domstole i EU også behandler sager om virksomheder og borgere fra andre medlemsstater, selvsagt tillige er i danske virksomheders og borgeres interesse. Dertil kommer, at det vurderes at være i dansk interesse at bidrage til udvikling af retspraksis om retsstatsprincippet, som undergår en vigtig udvikling i denne periode.

Der vil i et dansk indlæg i lyset af EU-Domstolens seneste domme i sagerne vedrørende retssystemet i Polen¹⁰ blive lagt vægt på vigtigheden af overholdelse af traktatens bestemmelser, herunder de grundlæggende principper om domstolenes uafhængighed og retsstatsprincippet.

Der lægges i den forbindelse vægt på, at retsstatsprincippet er afgørende for EU's troværdighed. Der er tale om et grundlæggende, bærende princip for EU-samarbejdet i form af helt basale demokratiske spilleregler, som alle EU-lande har tilsluttet sig, og som er et klart krav ved optagelse. Overholdelse af retsstatsprincippet, herunder princippet om adgang til domstolsprøvelse af *uafhængige* dommere, er en nødvendig grundforudsætning for samarbejdet og den gensidige tillid mellem EU's medlemslande, f.eks. for så vidt angår beslutninger om det indre marked og den europæiske arrestordre, hvorfor Kommissionens argumenter om overholdelse af princippet bør støttes.

I den forbindelse vil regeringen anføre, at det følger af fast praksis fra EU-Domstolen om fortolkningen af artikel 2 og 19, stk. 1, andet led, TEU, samt Charterets artikel 47, at EU bygger på fælles værdier såsom retsstaten, der forudsætter retslig kontrol ved

⁷ I de forenede præjudicielle sager C-585/18, C-624/18 og C-625/18, A.K. m.fl. mod Sąd Najwyższy

⁸ Se notat til EEU og internt i regeringen af 31. oktober 2018,

⁹ Jf. Domstolens procesreglementets artikel 160, stk. 3, samt eksempelvis Domstolens kendelse af 17. december 2018 i sag C-619/18 R, Kommissionen mod Polen.

¹⁰ Jf. dom i C-619/18, Kommissionen mod Polen, særlig præmis 42-43 og 71-77, dom i C-192/18, Kommissionen mod Polen, præmis 98-112 samt dom af 19. november 2019 i de forenede sager C-585/18, C-624/18 og C-625/18, AK m.fl. mod Sąd Najwyższy.

uafhængige nationale domstole, dvs. domstole, der bl.a. er beskyttet mod indgreb og pres udefra¹¹.

Derudover vil regeringen lægge vægt på vigtigheden af den grundlæggende samarbejdsprocedure mellem Unionens nationale retter og EU-Domstolen hjemlet i TEUF artikel 267, stk. 2 og 3, hvorefter nationale retter stiller præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af EU-retten, når der er tvivl om forståelsen af EU-bestemmelserne¹².

¹¹ Jf. senest dom i sag C-619/18, Kommissionen mod Polen, præmis 46ff, dom i sag C-192/18, Kommissionen mod Polen, præmis 98-112 og 114 samt dom af 25. juni 2018 i sag C-216/18 PPU, LM, pr. 48-54 samt 62-67 og af 27. februar 2018 i sag C-64/16, Assiacao Sindical dos Juizes Portugueses, pr. 30-45.

¹² Jf. eksempelvis dom i sag C-619/18, Kommissionen mod Polen, præmis 44-45.